

Härnösands kommun

Förenklad delgivning

Ansökan om dispens från artskydds- förordningen för anläggande av camping på fastigheterna Gånsvik, Härnösands kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Västernorrlands län beslutar att avskriva ärendet i den del som avser ansökan om dispens för fläcknycklar (*Dactylorhiza maculata*) och spindelblomster (*Neottia cordata*) i samband med anläggande av camping på fastigheterna Härnösand Gånsvik 1:1 och Härnösand Gånsvik 1:28. Länsstyrelsen bedömer att den redovisade påverkan på dessa arter inte innebär att förbudet i 8 § artskyddsförordningen (2007:845) aktualiseras. Dispens krävs därför inte.

Länsstyrelsen beslutar vidare att avvisa ansökan i den del som avser dispens för knärot (*Goodyera repens*). Det underlag som finns i ärendet är inte tillräckligt för att bedöma verksamhetens samlade direkta och indirekta påverkan på den lokala populationen av knärot och därmed om förbudet i 8 § artskyddsförordningen aktualiseras.

Beskrivning av ärendet

Härnösands kommun ansöker om dispens enligt 15 § artskyddsförordningen för fläcknycklar (*Dactylorhiza maculata*), knärot (*Goodyera repens*) och spindelblomster (*Neottia cordata*) i samband med anläggande av camping på fastigheterna Härnösand Gånsvik 1:1 och Härnösand Gånsvik 1:28 i Härnösands kommun.

Kommunen arbetar med en ändring av den gällande detaljplanen Smitingen B 860416. Det är inom ramen för det arbetet som ansökan om artskyddsdispens har gjorts. Syftet med detaljplaneändringen är att utveckla Smitingen som regionalt besöksmål genom att

möjliggöra för campingändamål och stugbebyggelse. Campingens ska enligt ansökan anpassas till landskapsbilden och de naturvärden som finns kring Smitingen.

Det aktuella området är beläget vid Smitingsviken på Härnön i Västernorrlands län, cirka 4 kilometer från Härnösands tätort. Ytan som är aktuell för anläggandet av campingens omfattar ca 5,25 hektar och är belägen väster om bilvägen. Campingutvecklaren Huttopia fick efter upphandling i september 2023 en tjänstekoncession för att utveckla campingens på platsen och koncessionen gäller i 35 år.

Området är detaljplanelagt och består av skog med varierande täthet. Skogen är glesare i den norra delen av området och tätare i de södra delarna. Området sluttar nedåt från väster, från cirka 30 meter över havet vid den högsta punkten i områdets västra del till cirka 5,5 meter över havet i planområdets södra del. Genom planområdet rinner ett dike i de östra delarna och inom planområdet finns det två mindre klapperstensfält.

Området planeras att bebyggas med mindre stugor, säsongstält samt campingplatser för campingfordon och tält. Av cirka 97 planerade stugor inklusive säsongstält planeras cirka 20–25 stugor att vara vinterbonade. Samtliga stugor planeras att anslutas till vatten och avlopp. Till verksamheten hör även infrastruktur såsom gångstigar, belysning, toaletter, duschrum, gemensamhetsanläggningar och el samt ett poolområde. Visst markberedande arbete och viss avverkning kommer att ske inom stugområdet. Slyröjning kommer att ske efter behov inom campingområdet och särskilt inom det område som planeras för campingplatser.

Härnösands kommun har uppdragit åt Tyréns att genomföra en artskyddsutredning. Artskyddsutredningen bygger bland annat på artuttag från SLU, naturvärdesinventering med kompletterande fördjupad kärlväxt- och svampinventering, fladdermusinventering, grod- och kräldjursinventering samt fågelinventering. Sammantaget har 181 fridlysta arter observerats inom utredningsområdet.

Avseende de arter som omfattas av den aktuella dispensansökan har tre växtplatser med sammanlagt cirka 20 plantor av fläcknycklar påträffats inom campingområdet. För spindelblomster har cirka tio växtplatser påträffats. Vid den fördjupade kärlväxtinventeringen observerades 508 exemplar av knärot inom campingområdet. Förekomsten är främst koncentrerad till områdets södra del, med fortsatt förekomst söder och sydväst om campingområdet.

Den lokala populationen av knärot har i artskyddsutredningen avgränsats till exemplar som förekommer inom en kilometer från varandra. Den population som är aktuell för verksamheten omfattar förekomsterna i och kring Smitingen, i stråket mot Sjöviken samt vid Klubbsjön. Populationen har bedömts bestå av minst 1 005 exemplar, varav 508 inom campingområdet och 497 registrerade exemplar utanför. Eftersom Härnön inte är totalinventerad avseende knärot kan populationen vara större.

I Tyréns artskyddsutredning gjordes bedömningen att skyddsåtgärder behövde vidtas för att undvika att förbudet i 8 § artskyddsförordningen aktualiserades för bland annat knärot, fläcknycklar och spindelblomster. Länsstyrelsen bedömde i yttrande den 9 oktober 2025, utifrån de uppgifter som då fanns tillgängliga, att de föreslagna skyddsåtgärderna inte var tillräckliga för att undvika att förbudet aktualiserades för dessa arter.

Sweco har därefter på uppdrag av kommunen gjort en förnyad bedömning av verksamhetens påverkan på de aktuella arterna. Kommunen har även kompletterat ansökan med ytterligare uppgifter om bland annat verksamhetens påverkan på knärot och planerade anpassningar.

Kommunen har uppgett att cirka tio procent av skogsbeståndet inom campingområdet kommer att tas ned, i första hand träd som utgör en risk för besökare. Kommunen framhåller att den planerade verksamheten avser en naturcamping där stor hänsyn ska tas till områdets naturvärden och att påverkan därför inte är jämförbar med den påverkan som uppstår vid en slutavverkning. Kommunen bedömer att det finns goda förutsättningar för knärot att fortsatt leva kvar i området genom åtgärder för att undvika påverkan och genom bevarande av områdets hydrologi och trädskikt.

Kommunen har uppgett att verksamheten ska anpassas så att påverkan på knärot i första hand undviks. Den faktiska placeringen av bland annat stugor och säsongstält kommer att preciseras i den fortsatta projekteringen. Kommunen bedömer att maximalt 50 exemplar av knärot kommer att påverkas av verksamheten, vilket motsvarar cirka fem procent av den inventerade lokala populationen och cirka tio procent av förekomsten inom campingområdet.

Kommunen har vidare uppgett att inventering av knärot ska genomföras inför byggnation för att skapa underlag för anpassning av stugor, ledningar och eventuella arbetsvägar så att påverkan på

plantorna och deras närområde i möjligaste mån undviks eller minimeras. Kommunen bedömer att bevarandestatusen för den lokala populationen av knärot inte kommer att påverkas om maximalt cirka fem procent av den inventerade populationen påverkas. Man bedömer vidare att påverkan inte kommer att medföra någon negativ påverkan på artens bevarandestatus regionalt eller nationellt.

Kommunen har föreslagit flera åtgärder för att begränsa påverkan på de aktuella arterna. För att i möjligaste mån bibehålla markfuktigheten i stråket nedanför parkeringen inom campingområdets nedre del ska marken inte hårdgöras och spänger ska anläggas.

Man har vidare uppgett att flytt av knärot endast ska ske i de fall påverkan på plantorna inte kan undvikas genom anpassning av bland annat campingstugor och gångvägar. Kommunen har redovisat en metod för hur en eventuell flytt av knärot ska genomföras och följas upp. Man anger bland annat att hela förnaskiktet och delar av underliggande jordlager ska följa med plantorna och att nya växtplatser ska motsvara de ursprungliga avseende bland annat vegetation, jordtyp, markfuktighet, trädslagsblandning och ljus. Kommunen har i senare komplettering även utvecklat metodiken och förlängt den föreslagna uppföljningen till tre år.

Motivering till beslutet

Fläcknycklar och spindelblomster bedöms som livskraftiga (LC) enligt den nationella rödlistan och Länsstyrelsen har inga uppgifter om att arterna skulle ha en annan status i Västernorrlands län. Inom campingområdet finns tre växtplatser för fläcknycklar med sammanlagt cirka 20 plantor samt cirka tio växtplatser för spindelblomster. Fläcknycklar och spindelblomster bedöms inte vara särskilt svårspredda arter. I närområdet finns livsmiljöer med förutsättningar för arterna och Länsstyrelsen bedömer därför att förekomsterna inom campingområdet utgör delar av större lokala populationer.

Länsstyrelsen bedömer mot denna bakgrund att den redovisade påverkan inte medför en sådan risk för påverkan på arternas bevarandestatus i området att förbudet i 8 § artskyddsförordningen aktualiseras. Dispens krävs därför inte för fläcknycklar eller spindelblomster.

Länsstyrelsen har i ett tidigare yttrande den 9 oktober 2025, utifrån det underlag som då fanns tillgängligt, bedömt att de föreslagna skyddsåtgärderna inte var tillräckliga för att undvika att förbudet i 8 § artskyddsförordningen aktualiserades för knärot, spindelblomster och fläcknycklar. Kommunen har därefter inkommit med ytterligare underlag och en förnyad bedömning av verksamhetens påverkan på arterna. Länsstyrelsens nuvarande bedömning görs utifrån det kompletterade underlaget.

Knärot är enligt Artdatabankens rödlista (2025) klassad som sårbar (VU) och populationen bedöms minska. Arten hotas bland annat av fragmenteringseffekter på grund av dess begränsade spridningsförmåga och habitatkrav. Länsstyrelsen har inga uppgifter om att knärot skulle ha en annan bevarandestatus på regional nivå i Västernorrlands län än den nationella statusen. Den lokala statusen kan dock variera mellan olika områden i länet.

Den lokala populationen av knärot har i artskyddsutredningen avgränsats till de exemplar som förekommer inom en kilometer från varandra. Populationen som är aktuell för verksamheten har utifrån genomförda inventeringar bedömts bestå av minst 1 005 exemplar, varav 508 exemplar inom campingområdet och 497 registrerade exemplar utanför campingområdet. Kommunen har uppgett att verksamheten ska anpassas så att påverkan på knärot i första hand undviks och att maximalt 50 exemplar av knärot riskerar att påverkas. Detta motsvarar cirka fem procent av den inventerade lokala populationen.

Länsstyrelsens bedömning

För verksamheter där syftet uppenbart är ett annat än att ta bort eller skada en nationellt skyddad art aktualiseras förbudet i 8 § artskyddsförordningen först när det finns en risk för påverkan på artens bevarandestatus i området (MÖD 2016:1). Förbudet aktualiseras således inte vid varje borttagande eller skadande av en enskild individ.

Den slutliga detaljprojekteringen har ännu inte genomförts och den samlade indirekta påverkan på knärotens växtplatser, exempelvis genom förändrade hydrologiska förhållanden eller förändrat lokalklimat, har därför inte kunnat bedömas fullt ut inom ramen för detta ärende. Länsstyrelsens bedömning utgår därför från den verksamhet, de anpassningar och den omfattning av påverkan som kommunen har redovisat i ansökan och kompletteringarna.

När det gäller knärot har kommunen bedömt att maximalt 50 exemplar, motsvarande cirka fem procent av den inventerade lokala populationen, kommer att påverkas direkt av verksamheten. Kommunens bedömning omfattar dock inte den samlade indirekta påverkan på knärotens växtplatser. För att kunna bedöma denna påverkan behöver det bland annat finnas tillräckliga underlag om hur avverkning och andra åtgärder ska genomföras i förhållande till knärotens växtplatser samt hur exempelvis anläggande av vatten- och avloppsledningar kan påverka hydrologin.

Kommunen har uppgett att ytterligare inventering av knärot ska genomföras inför byggnation för att möjliggöra anpassning av bland annat stugor, ledningar och eventuella arbetsvägar så att påverkan på plantorna och deras närområde undviks eller minimeras.

Det saknas därför i dagsläget tillräckliga underlag för att bedöma verksamhetens samlade direkta och indirekta påverkan på den lokala populationen av knärot och därmed om verksamheten når förbudsnivån enligt 8 § artskyddsförordningen. Ansökan om dispens för knärot kan därför inte prövas i sak och ska avvisas.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Alla orkidéer (utom de som anges i bilaga 1) är fridlysta enligt 8 § artskyddsförordningen. Det innebär att det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, och att ta bort eller skada frön eller andra delar.

Länsstyrelsen får enligt 15 § artskyddsförordningen medge dispens från bestämmelserna i 8 § om det inte finns någon annan lämplig lösning och om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Information

Bedömningen i detta beslut grundar sig på de uppgifter om verksamhetens utformning och påverkan som redovisats i ärendet. Om det vid fortsatt detaljprojektering och utredning tas fram tillräckligt underlag för att bedöma verksamhetens samlade direkta och indirekta påverkan på knärot kan frågan om förbudet i 8 § artskyddsförordningen aktualiseras bedömas på nytt. Bedömningen om huruvida det krävs en artskyddsdispens eller ej görs lämpligen inom ramen för ett samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Om verksamheten bedöms omfattas av förbudet ska en ny ansökan om

artskyddsdispens lämnas in. Artskyddsförordningens bestämmelser gäller även vid det fortsatta genomförandet av detaljplanen.

Ni kan överklaga beslutet

Se information nedan hur ni kan överklaga beslutet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Erik Casselbrant med miljöhandläggare Charliene Kiffer Goude som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljöhandläggare Annica Karlsson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Kopia

Naturvårdsverket (e-post: registrator@naturvardsverket.se)

Havs- och vattenmyndigheten

Naturskyddsföreningen

Ni kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västernorrland antingen via e-post; vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86 Härnösand.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Vid förenklad delgivning anses ni ha tagit del av beslutet två veckor efter att Länsstyrelsen skickade beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer ert överklagande bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 0611-34 90 00. Ange diarienummer 1010-2026.